

УДК 342.7:502.31:504.75.06

**Б.В. Буркинський,
Л.Є.Купінець, С.К. Харічков***Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України,
Одеса, Україна***ЕКОНОМІЧНИЙ ВЕКТОР
СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ**

В контексті національної ініціативи стратегії сталого розвитку розглянуто його економічну складову. Теоретично обґрунтовано загальне бачення нових економічних відносин, сформульовані передумови і чинники, мета, принципи і пріоритети, механізми та очікувані результати переходу країни до сталого економічного розвитку.

В контексте национальной инициативы стратегии устойчивого развития рассмотрена его экономическая составляющая. Теоретически обосновано общее видение новых экономических отношений, сформулированы предпосылки и факторы, цель, принципы и приоритеты, механизмы и ожидаемые результаты перехода страны к устойчивому экономическому развитию.

Забезпечення умов сталого розвитку відноситься до новітніх завдань, що розглядаються як регулятивна ідея сучасного етапу світового прогресу.

Ідеї сталості орієнтовані на консолідацію суспільства, активізацію суспільної свідомості та виступають вектором визначення державних пріоритетів і перспектив соціально-економічних перетворень. Проте, світова спільнота, як і раніше, орієнтована на реалізацію сценарію нестійкого розвитку. Для України все ще законодавчо не визначена сутність сталості, її переваги, критерії, національні пріоритети, індикатори, механізми та фінансові інструменти. Публікації останніх років, матеріали масштабних форумів з питань сталого розвитку свідчать про те, що стратегія сталості економіки не сформована в рамках національних програм, практично відсутня вона і в рамках секторальних пріоритетів, а, часто, асоціюється із сталим економічним зростанням і орієнтацією на незмінно позитивну динаміку збільшення значень його індикаторів – абсолютних і відносних кількісних показників [1, 2, 4-7].

У системі колективної відповідальності за створення взаємообумовлених засад сталого розвитку, економічній складовій відведено роль системоутворюючого чинника, що формує корисний результат як основу рівноважної динаміки інших структурних

домінант – соціальної справедливості і екологічної безпеки. Цей найважливіший імператив сталого розвитку трансформується в контексті сучасних тенденцій генезису суспільства в стратегію глобального, національного, регіонального і локального перетворення. Орієнтиром такого розвитку є довготривала сталість економічної діяльності на основі реалізації знань, технологій і раціонального використання ресурсів.

Отже дослідження економічного вектору сталого розвитку країни розглядається авторами як актуальний відгук на виклики часу [3, 8, 9]. Складність проблеми визначає мету та задачі дослідження. Мета полягає в обґрунтуванні стратегічних орієнтирів національної політики сталого розвитку. Відповідно меті, задачі дослідження включають визначення її ключових складових, а саме:

- теоретико-методологічного базису;
- передумов та чинників;
- мети та принципів;
- стратегічних цілей та пріоритетів;
- механізмів та інструментів;
- очікуваних результатів.

Розглядаючи економічне зростання як критерій економічного розвитку, найважливішу задачу економічної політики держави, сучасними дослідженнями обґрунтовані його типи, точки зростання, чинники прискорення і гальмування, їх взаємодія, вплив на суспільні інтереси. Проблемне поле сучасних досліджень охоплює область поступального економічного зростання, що розгляда-

ється в контексті системного сталого розвитку.

Аналізуючи суть економічного зростання можна стверджувати, що постійна позитивна динаміка макроекономічних показників перекриває можливості збереження умов для реалізації потреб майбутніх поколінь.

Еволюція розуміння і сутнісного наповнення категорії економічного зростання визначається його особливостями в рамках тієї або іншої господарської системи і властивого їй характеру суспільного виробництва. Його сучасна характеристика зводиться до примату попиту і розширення масштабів споживання переважно розвиненими країнами, що диктують умови, пріоритети і правила споживчої поведінки і, одночасно, формують обмеження масштабів споживання, рівня життя населення інших країн і орієнтири, до яких прагнуть як до еталону. Тим самим запускається інерційний механізм зростання попиту на товари і послуги, економіка орієнтується виключно на споживача і його потреби. Саме вони зазнали істотних змін, еволюціонували і досягли рівня, коли неможливо їх задовольнити в повному обсязі.

Супутнім негативним ефектом є загострення протиріч між ресурсним забезпеченням потреб суспільства і потребами без меж. Усвідомлюючи порочність такого економічного розвитку, майбутнє бачиться у формуванні нових економічних відношень, початок яким поклали протиріччя зрілої економіки. Саме вони формують економіку усвідомленого суспільного вибору.

Підтримка Україною глобального курсу на сталий розвиток визначає позицію і місце країни у формуванні нової екологоорієнтованої економічної політики і в цілому – світопорядку, що виявляється:

- у формуванні національної позиції і підтримці міжнародних ініціатив;
- в реалізації накопиченого потенціалу екологічних інновацій;
- у використанні можливостей ринкової економіки і впровадженні інструментів мотивації і стимулювання переходу до сталого розвитку;
- у визначенні ролі країни в реалізації глобальної стратегії сталого розвитку.

Виходячи з цього внутрішня економічна політика країни, орієнтована на перехід до

сталого розвитку, передбачає модернізаційний прорив, що базується на:

- реалізації подвійного виграшу, тобто здобутті як економічного, так і екологічного ефектів;
- максимальному використанні природного, економічного, науково-технічного та інтелектуального потенціалу країни;
- неухильній реалізації пріоритетів, що визначені за умов обґрунтованого вибору та ресурсних можливостей країни;
- створенні в країні міжнародної зони сталого розвитку.

Існуючі документи глобального розвитку цивілізації орієнтували аналітичні дослідження сталого розвитку в бік екологічних проблем. Між тим дослідження екологічної складової ні в якому разі не усуває проблеми економічної складової, а, навпаки, ставить питання:

- відносно не самої суті поняття сталого розвитку, а стратегії необхідних та достатніх заходів досягнення сталості в існуючій моделі економічного розвитку за допомогою відповідних механізмів ринкового типу;
- вирішення діалектичного протиріччя між розвитком національної економіки ринкового типу та її сталістю.

Перехід країни до сталого розвитку визначається її роллю і місцем в світовій економіці, ресурсним забезпеченням, створеним науково-технічним та соціально-економічним потенціалом, можливостями його використання і зовнішньоекономічними зв'язками.

Сучасний етап економічного розвитку України, що характеризується синергетичним ефектом наслідків періоду ринкових трансформацій і періоду ринкових реформ, проявляє себе вираженими змішаними (негативними та позитивними) ефектами і одночасно створює передумови для розвитку позитивних процесів, відповідних викликам майбутнього розвитку.

Синергетика розглядається в реаліях як теоретичний базис прогнозних оцінок динаміки економічних систем. Економічна синергетика, пояснює закономірності динаміки складних систем з позицій взаємодії їх автономних підсистем або елементів. Як відомо, результатом взаємодії є збереження системи, що неможливе без її зміни. У теорії синергетики, також як в діалектиці в основі систем,

що самоорганізуються, також лежить взаємодія.

Але з точки зору розвитку системи в цілому потрібно визначити, що об'єднує елементи системи в єдине ціле. Цей інтегруючий чинник дозволить зрозуміти механізм взаємодії елементів системи. Таким чинником є прагнення системи до самозбереження, яке виявляється у виділенні області сталості, де система знаходиться в рівноважному стані, а втрати є мінімальними. Адже повернення до сталості вимагає певних витрат.

Цей методологічний апарат надзвичайно важливий для такої складної економічної системи як національна економіка, що виступає єдиним утворенням з сукупністю галузей, розвиток яких у міру вдосконалення системи може привести до появи нової її якості. Саме тому аналізувати необхідно всю систему в розвитку і взаємодії складових її елементів, а не самі елементи або зовнішні дії.

Стосовно національної економіки це означає можливість здобуття теоретично обґрунтованого висновку відносно причин нестійкого стану системи в перехідний до стійкого розвитку період і перспектив подальшого розвитку. Нестійкість системи, обумовлена системними трансформаціями і кризисними явищами, виражається втратою параметрів економічної безпеки і наростанням небажаних тенденцій її розвитку.

Нестійкість системи породжує конфліктність цілей і завдань. Але завдяки конфлікту народжується нова конструктивна ідея подальшого прогресу. Іншими словами, конфлікт, несучи певний негатив, одночасно породжує необхідний порядок і позитивну організаційно-економічну конструкцію, що дозволяє реалізувати цільову функцію будь-якої нелінійної системи і прогнозувати її стан в майбутньому.

Головними факторами порушення сталості системи та її перехід в стадію конфлікту обумовлено поступовими кількісними змінами в системі, руйнуванням її елементів,

загостренням внутрішніх протиріч та зовнішніх умов.

Позитивні зміни в системі усувають перешкоди, система прискорено розвивається, підтверджуючи об'єктивність ринкових законів і створюючи синергетичний ефект, що породжується перетворенням елементів системи. В системі з'являються нові властивості, характерні для неї як для цілого, що є проявом однієї з властивостей системи – емерджентності (emergence – появи нового). Але навіть така позитивна динаміка не може бути стабільною. Рано чи пізно, у міру розвитку, система вступить в зону конфліктності, для того, щоб знов знайти новий порядок. Отже, конфлікт за своєю природою є поштовхом до відносно стійкого розвитку всієї системи і здобуття нею нової якості.

Це означає, що система може повестися в певному значенні стихійно, руйнуючи будь-які прогнози, побудовані без врахування синергетичного ефекту. Причина – в багатоваріантності напрямів розвитку складної системи, в її мінливості, що викликається тими або іншими подіями.

Такого роду системи є такими, що само-розвиваються. Їх розвиток можна коректувати відповідно до структури самої системи, що склалася, а не жорстко регламентувати. З цього виходить, що і процес управління економічною системою має бути принципово іншим, тобто направленим та орієнтованим на досягнення синергетичного ефекту, а не на жорстку управлінську дію та очікування передбаченого результату. В разі правильного вибору напрямку, система сама самоорганізуватиметься в напрямку сталого розвитку.

Виходячи з теоретичного розуміння суті синергетики можна стверджувати, що процес сталого розвитку національної економіки ($P_{не}$) є функція декількох складових: інноваційного потенціалу країни (I_n), інвестиційної політики (I_p); ефективності управління (E_y).

$$P_{не} = f(I_n, I_p, E_y)$$

Згідно з цим підходом першочерговими завданнями досягнення сталості є: економічне екологоорієнтоване зростання, інноваційний розвиток, інвестиційне забезпечення,

інституційні перетворення, зміна парадигми управління.

Прояв синергетичних закономірностей істотно міняє традиційні уявлення в області управління складноорганізованими систе-

мами. Воно починає ґрунтуватися на побудові управлінського впливу, погодженого з тенденціями розвитку систем. Це забезпечує розуміння суті процесу сталого розвитку суб'єктів господарювання та дозволяє виробити його головні напрямки та відповідний механізм управління.

Аналіз розвитку світової та національної економіки в контексті їх взаємодії виявляє структурний дисбаланс, низьку конкурентоспроможність на ринках товарів та послуг, що обумовлено низкою негативних економічних чинників, а саме – спадом виробництва та його наслідками; диспаритетом цін, низьким технічним рівнем виробництва в більшості галузей національної економіки, неощадливим використанням обмежених ресурсів на потреби реального сектора економіки, деінвестуванням економіки.

Сучасні макроекономічні оцінки стану держави мають наступні ознаки:

- зростання державного боргу;
- погіршення стану державних фінансів,

що визначилось у рості дефіциту державного бюджету до 11% ВВП;

- зниження ділової активності, в першу чергу в сфері підприємництва;
- погіршення правових умов ведення бізнесу, погіршення стану бізнес-середовища.

Незважаючи на негативні прояви економічних перетворень в економіці країни, фундаментом для впровадження ідеології сталого розвитку створено, що має низьку ознак:

- сформовано правове середовище ринкової економіки;
- сформовані конкурентні товарні ринки, а також – фінансовий ринок, що обумовлено свободою вибору видів та форм діяльності;
- забезпечено рівноправ'я форм власності та свобода підприємництва;
- створено ринкову інфраструктуру.

Визначення прояву синергетичного ефекту забезпечується через дослідження головних передумов та загроз сталого розвитку національної економіки як цілісної системи (рисунок 1).

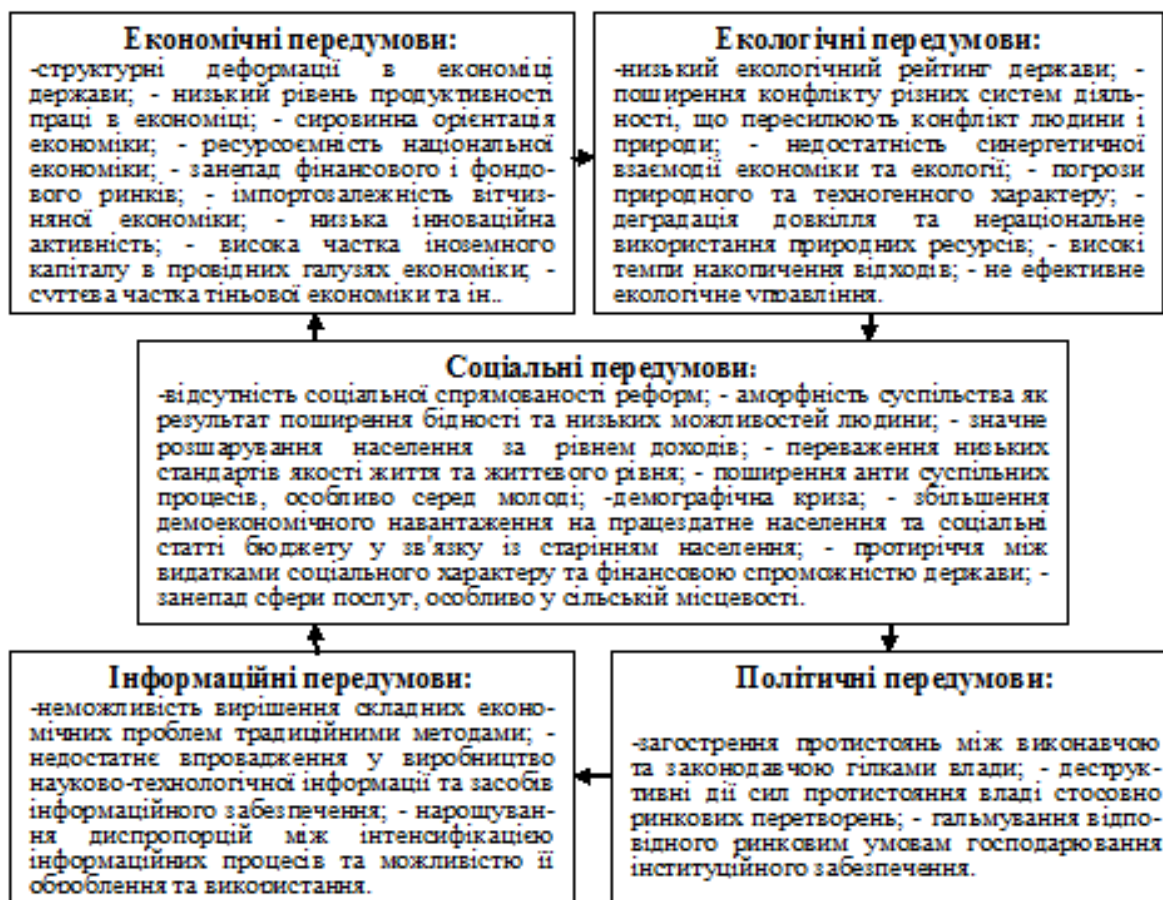

Рисунок 1 – Передумови переходу до сталого розвитку національної економіки

Кожен з цих напрямків об'єднує специфічні риси розвитку національної економіки.

У широкому сенсі сталий розвиток можливий виключно на основі пріоритетної реалізації економічної складової, орієнтованої на розширене відтворення і технічний прогрес, впровадження новітніх технологій і на цій базі – вирішенні, перш за все, екологічних і соціальних проблем. Між тим пріоритет економічної складової потрібен лише як перший крок до сталого розвитку. Далі економіка повинна зайняти підлеглу позицію. Вектор її розвитку визначають орієнтири, які складуть екологічні та соціально-економічні індикатори сталого розвитку.

Втім економічні передумови виявились найбільш складними та багатоаспектними, оскільки поєднали в собі спадщину передреформного періоду та результати надзвичайно масштабних ринкових трансформацій (рисунок 2).

Саме це дозволило виокремити понад 3 позитивними численні негативні наслідки трансформаційного процесу, а також на базі особливостей синергетичного підходу та оцінки ефективності економічної політики визначити синергетичні ефекти сталої безпеки та направляючий вектор управлінських дій на систему.

Характер процесів, що відбуваються, свідчить про невідкладну необхідність формування соціально-економічної системи, що обумовлює необхідність та створює можливість переходу до сталого розвитку.

Найбільш важливими економічними критеріями досягнення сталості є:

- ресурсне забезпечення національної економіки, ступінь залежності від інших країн, що обумовлює рівень сталості;
- зниження ступені розшарування суспільства по рівню доходів;
- енергоємність ВВП;
- співвідношення між грошовою масою і валютними резервами;
- стабільність наповнення державного бюджету;
- рівень внутрішнього та зовнішнього боргу;
- рівень і темпи інфляції.

Досягненню найбільш важливих напрямків сталості економічного розвитку перешкоджають наступні загальні та специфічні фактори:

- відсутність довгострокового офіційного

документу, в якому визначено ідеологію та шляхи переходу країни до сталого розвитку;

- слабкість законодавчої бази, яка не визначає суттєві ознаки та понятійний апарат сталого розвитку та регуляторну політику;

- відсутність предмету співробітництва суб'єктів, що забезпечують реалізацію стратегії сталого розвитку та їх інтеграційної єдності;

- існування конфлікту інтересів ієрархічних рівнів управління національною економікою;

- невизначеність внеску регіонів в досягненні сталості;

- відсутність переліку відповідних уніфікованих індикаторів сталості, що потребують моніторингу;

- слабе обґрунтування механізмів, застосування фінансових інструментів, що забезпечать перехід до сталого розвитку.

Метою переходу до сталого розвитку є реальний очікуваний результат, що обумовлено реалізацією нової моделі національної політики, яка забезпечить високу якість життя нації на основі:

- економічних, суспільно-політичних, державно-правових та технологічних змін, що забезпечують довгострокове стабільне економічне зростання в умовах сформованого правового поля ринкової економіки та відповідних структурних та інституціональних перетворень при одночасному зменшенні витрат енергії, сировини і відходів;

- ефективного функціонування інфраструктурних і ключових галузей економіки;

- соціально орієнтованого управління;
- формування потенціалу сталості та визначення ролі країни в системі світогосподарських зв'язків та загальнопланетарної сталості;

- гармонізації складових сталого розвитку;

- раціонального використання природних і матеріальних ресурсів на основі дотримання національних інтересів країни та збереження ресурсів для майбутніх поколінь;

- консолідації політичних сил для конструктивного вирішення проблеми сталого розвитку;

- активізації найширших верств населення та міжвідомчої інтеграції, що притаманні державі демократичного типу, спільної творчої участі у здійсненні реформ;

- реалізації колективного знання, що накопичено людством.

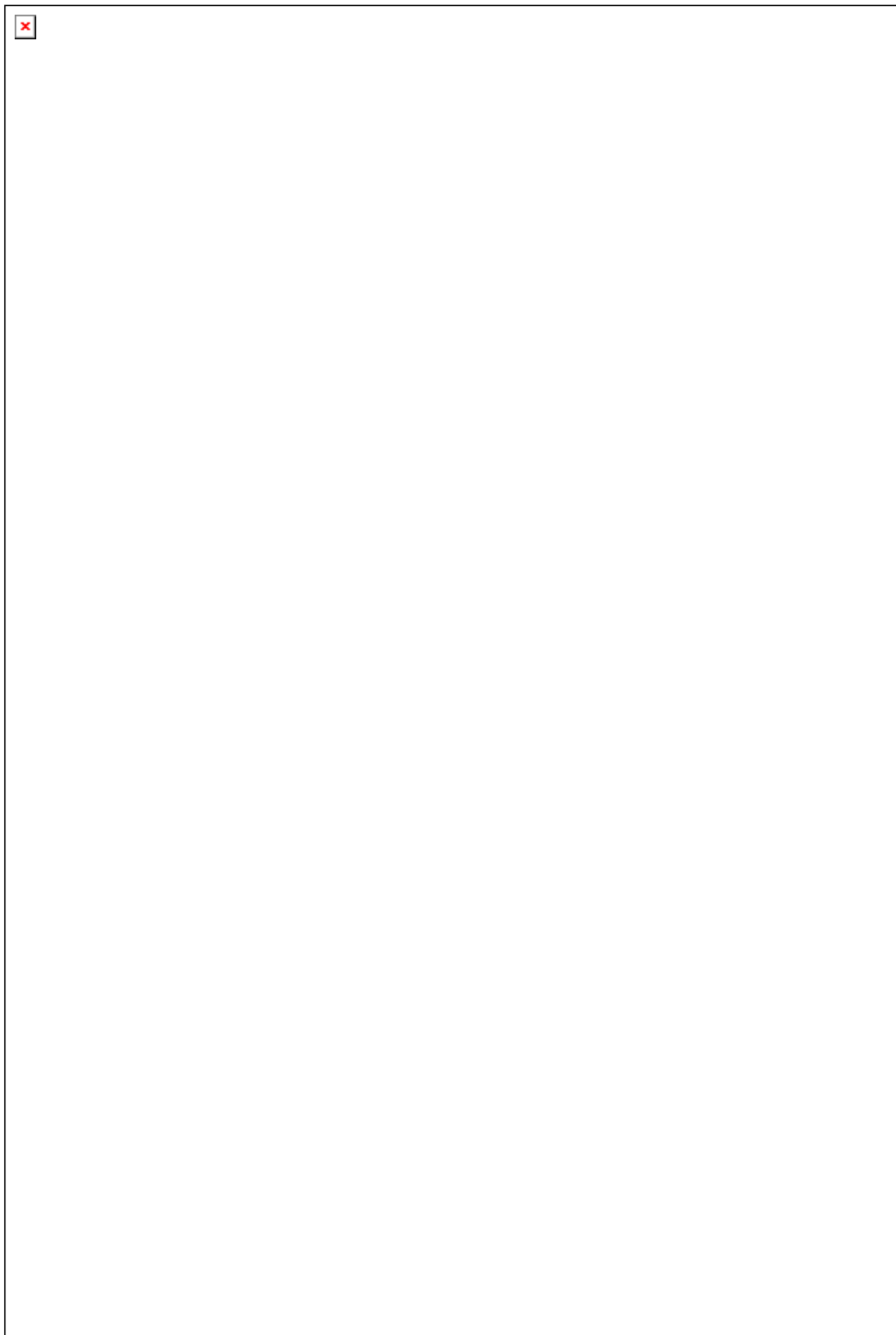

Рисунок 2 - Передумови та чинники переходу України до сталого розвитку

Як світовий орієнтир сталий розвиток та його економічна складова ґрунтуються на низці загальних принципів, що витікають з системи цінностей та установок, як орієнтирів формування національних стратегій, а саме: системності, гармонічності, гласності, об'єктивності, гуманізму, відповідальності, результативності, ефективності, співробітництва, обережності, солідарності, безпеки, поступовості.

В основу національної політики переходу держави до сталого розвитку покладено систему взаємозалежних стратегічних цілей, що обумовлюють необхідність забезпечення розвитку країни та суспільства, як в теперішній час, так і в довготривалій перспективі, а також формування економічно обґрунтованої системи управління сталим розвитком.

Стратегічні цілі відбивають загальні риси сталості національної економіки, її мету, принципи та очікувані результати; забезпечують просування України до розвинутих країн.

Стратегічні цілі – це кількісно-якісні орієнтири економічного розвитку України, що ґрунтуються на постулатах ідеології змін оточуючого світу, результатах стратегічного аналізу розвитку економіки країни, ресурсних можливостей та конкурентних переваг, в межах яких здійснюється певна діяльність.

Конкретизація економічних цілей передбачає обґрунтування їх сутності та змістовності, виділення існуючих проблем та пріоритетних завдань (таблиця 1). Сукупність цілей та підцілей відповідає сучасному уявленню про економічний стан країни та прогнозує майбутнє уявлення про його розвиток. Визначені цілі можуть бути кількісно обґрунтовані, їх досягнення може бути визначено в часі та відповідає потребам економічного розвитку.

Стратегія реалізації цілей передбачає:

- створення організаційних умов для їх реалізації;
- оцінку можливостей та загроз;
- побудову ієрархічної структури стратегічних цілей, тобто дерева цілей, яке відрізняє формулювання підцілей і певний порядок їх побудови;
- аналіз альтернатив;
- визначення критеріїв, які відображають міру досягнення цілі в її реальному вимірі і

представлені по аналогії з групуванням цілей у вигляді дерева критеріїв;

- організація моніторингу кількісних індикаторів, що свідчать про реалізацію цілей;
- визначення взаємозв'язку між ціллю та виконавцем;
- розробку плану стратегічних і тактичних кроків та дій.

Побудова ієрархії стратегічних цілей дасть змогу консолідувати дії всіх суб'єктів, що організаційно забезпечують сталий економічний розвиток, створити відповідні організаційні структури та наділити їх функцією провідників ідеології сталості, сформувавши інвестиційно-привабливе середовище.

Невід'ємним елементом стратегії переходу до сталого розвитку є визначення пріоритетів та формування на цьому фундаменті політики економічних перетворень, відповідних заходів стимулювання та регулювання економічних процесів, визначення лідерів економічного росту. Пріоритети – це складові економіки або процеси, що потребують першочергового вирішення в ході досягнення цілі. Визначення пріоритетів здійснювалося експертним методом з урахуванням їх соціально-економічної ефективності.

Стратегічні цілі сталого розвитку проводяться у життя за допомогою різноманітних механізмів та інструментів, що сприяють активізації економічного розвитку та забезпеченню економічної безпеки, визначають супутні дії уряду, власних структур та всіх учасників побудови національної ідеології розвитку.

Стратегія визначає економічні, адміністративні, суспільно-політичні та громадські механізми та відповідні інструменти, за допомогою яких здійснюється досягнення стратегічних цілей сталого розвитку.

Уявлення про моделі означених механізмів базується на визначенні їх системного бачення, наявності чіткої структури, методологічного забезпечення їх побудови, ієрархії задач, які можуть бути вирішені за допомогою відповідного інструментарію, ефективності їх роботи.

У загальному розумінні механізми - це цілісна сукупність методів управління, системне використання яких здатне сприяти найбільш ефективній реалізації економічної політики в державі, регіоні, секторі економіки.

Таблиця 1 - Структуризація економічних цілей та пріоритетів національної політики переходу до сталого розвитку

Ціль	Сутність цілі
1. Стимулювання економічного зростання за рахунок внутрішніх факторів	<ul style="list-style-type: none"> - Перехід до ефективної соціально-орієнтованої моделі економіки - Орієнтація на макроекономічні показники розвитку провідних європейських країн - Забезпечення гідного життя людини (подолання бідності, освіта, робота, охорона здоров'я, культурний розвиток)
2. Стимулювання ділової активності і створення нових робочих місць	<ul style="list-style-type: none"> - Розвиток економічних, організаційних та управлінських форм посилення ділової активності - Зменшення або подолання прихованого безробіття - Формування умов для повної зайнятості
3. Активізація внутрішнього попиту із зміною тенденцій споживання	<ul style="list-style-type: none"> - Відновлення виробництва - Оздоровлення фінансів підприємства - Збільшення сукупного попиту - Формування збалансованої структури внутрішнього ринку - Підвищення реальних доходів населення на базі державного регулювання заробітної плати та пенсійного забезпечення; - Розвиток збутової системи та розгалуженої мережі роздрібно торгівлі - Захист внутрішнього ринку за допомогою всього комплексу існуючих інструментів та забезпечення рівних умов конкуренції - Вивчення та прогнозування кон'юнктури споживчих ринків
4. Підвищення потенціалу конкурентоспроможності економіки та конкурентоспроможності регіонів	<p>Державна підтримка структурних зрушень в економіці держави та регіону з урахуванням вимог ЄС та СОТ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Активна протидія тінізації і криміналізації економіки та суспільства - Активізація органів державного управління у розробці механізму конкурентної політики; захисті конкуренції; обмеженні монополізму виробництва - Фінансове забезпечення органів місцевого самоврядування, а також перехід до європейської моделі адміністративних стосунків між центром, регіонами та місцевими громадами
5. Запровадження інноваційної моделі структурної перебудови економіки	<ul style="list-style-type: none"> - Орієнтація інноваційної політики на технічне і технологічне лідерство - Формування ринку інноваційної продукції
6. Ріст інвестицій та створення сприятливого інвестиційного клімату	<ul style="list-style-type: none"> - Формування стабільного економічного середовища, що мінімізує інвестиційні ризики (законодавча база, податкова та митна системи, тіньова економіка) - Орієнтація суб'єктів господарювання на довгострокові інвестиції - Зміцнення фінансового потенціалу реального сектору економіки, суб'єктів господарювання - Розвиток фондового ринку - Створення умов для повернення капіталу в країну

Інструменти, як складові механізму – це сукупність дій і процедур одного функціонального призначення, що забезпечують реалізацію конкретних цілей та ефективно вирішення тактичних завдань досягнення стану сталого розвитку. Механізми та інструменти розглядаються як доповнення до заходів прямого державного регулювання.

Вибір механізмів та інструментів визначається характером задач, що потребують вирішення, але найбільш доцільною вважається диверсифікована система механізмів та інструментів, орієнтована на мотивацію та стимулювання виробників, які будують свою господарську діяльність в системі подвійного виграшу.

Основне завдання підбору інструментів, полягає у визначенні дублюючих і взаємовиключних функцій елементів механізму регулювання та у виборі їх прийнятеного поєднання.

Критеріями ефективності застосування інструментів є позитивні зміни індикаторів економічного розвитку. Поряд з цим, чіткий розподіл повноважень дозволяє оптимізувати функціонування управління економічними процесами, але й дії суб'єктів управління в руслі досягнення максимальної результативності.

Поєднання механізмів регулювання можна вважати оптимальним, якщо їх взаємодія сприяє досягненню цілей і вирішенню поставлених завдань на регіональному і локальному рівнях. Інакше неминучий перегляд ідеології їх використання.

Область задач, що вирішуються за допомогою означених механізмів визначається переліком стратегічних цілей та тактичних задач, що визначають поступовий перехід до сталого розвитку.

Реалізація стратегічних цілей може бути забезпечена лише поетапно, що обумовлено складністю, масштабністю та відсутністю прикладів подібних взаємопов'язаних перетворень в економічній, екологічній та соціальній площині.

Загальним критерієм реалізації економіч-

ної складової сталого розвитку є інтегральні економічні результати, що проявляють себе через системне уявлення процесу формування державної економічної політики і визначаються у відповідності із стратегічними цілями досягнення сталості (рисунок 3).

Затверджуючи Стратегію переходу України до сталого розвитку країна приєднується до держав, які визнали ідеологію сталості орієнтиром подальшого розвитку в руслі глобальних викликів, визначили площину нарощування співробітництва між державами в реалізації спільних цілей та пріоритетів.

Узагальнюючи викладене, можна стверджувати наступне:

- стратегія як макроекономічний погляд на роль держави в загальносвітовій побудові майбутнього для людства базується на теоретичному узагальненні можливих шляхів розвитку у ринковому полі та прогнозних варіантах розрахунків кількісного виміру очікуваних результатів впровадження економічної, екологічної та соціальної політики;

- стратегія сталого розвитку є прогнозованою моделлю економічного, екологічного та соціального розвитку держави, що у відповідності із світовим закликком повинна вийти на траєкторію сталого росту;

- стратегія узагальнює підходи до її побудови, стратегічні цілі, тактичні дії, ресурсні можливості, механізми реалізації, очікувані результати та індикатори їх виміру в секторальному та просторовому уявленні;

- стратегія стане базою для розробки конкретних програм, проектів та планів заходів за складовими державної економічної, екологічної та соціальної політики сталого розвитку та механізмів їх реалізації і повинна бути розрахована на період досягнення визначених нею цілей.

Саме в напрямку точного виміру стратегічних складових та реалізації означених завдань повинні прямувати подальші наукові дослідження та практика. Адже реалізації очікуваних результатів прагне не тільки економіка, а й українська нація.

Рисунок 3 – Очікуванні результати реалізації національної стратегії сталого розвитку

Перелік посилань

1. Акимова Т.А. Экономика устойчивого развития / Т.А. Акимова, Ю.Н. Мосейкин // Сер.: Высшее образование. – Экономика. – 2009. – 432с.
2. Арменский А.Е. Экономика устойчивого развития. Прорывные идеи и технологии / А.Е. Арменский, С.Э. Кочубей, В.В. Устюгов // Социальный проект. – 2009. – 424 с.
3. Буркинський Б.В., Кухар В.П., Руденко Л.Г., Шапар А.Г. Концептуальні засади переходу України до сталого розвитку/ Б.В. Буркинський, В.П. Кухар, Л.Г. Руденко, А.Г. Шапар // Збалансований (сталлий) розвиток України – пріоритет національної політики: матеріали Всеукраїнської наукової екологічної конференції (Київ, 26 жовтня 2010 р.). – К.: Центр екологічної освіти та інформації, 2010 р., С.13-16.
4. Дейлі Г. Поза зростанням. Економічна теорія сталого розвитку / Г. Дейлі. – К.: Інтелсфера, 2001. – 312 с.
5. Добронравова И.С. Синергетика: становление нелинейного мышления / И.С. Добронравова. – К.: Наук. думка, 1990. – 378 с.
6. Економічні проблеми ХХІ століття: міжнародний та український виміри / За ред. С.І.Юрія, Є.В.Савельєва. – К.: Знання, 2007. – 595с.
7. Жаліло Я.А. Економічна стратегія держави у нестабільних ринкових економічних системах / Я. Жаліло. – К.: НІСД, 1998. – 142 с. – (Сер. “Економічні стратегії”, Вип. 6).
8. Інституціональні засади та інструменти збалансованого природокористування/ Під ред. С.К.Харічкова., ІПРЕЕД НАН України. – Одеса ІПРЕЕД.2010. – С.7-51.
9. Харічков С.К., Ємець М.А., Лісовський С.А., Черінько П.М. Наукові засади формування механізмів переходу України до сталого розвитку/ С.К. Харічков, М.А.Ємець, С.А. Лісовський, П.М. Черінько // Збалансований (сталлий) розвиток України – пріоритет національної політики: матеріали Всеукраїнської наукової екологічної конференції (Київ, 26 жовтня 2010 р.). – К.: Центр екологічної освіти та інформації, 2010 р., С.24-26.
10. Шевчук В. Глобальна місія України і національна модель сталого розвитку / В. Шевчук // Економіст, 2006. – №1. – С.62-65.
11. Шубравська О. Сталлий економічний розвиток: поняття і напрям досліджень / О.Шубравська // Економіка України. – 2005. – №1. – С. 36-42.

*B.V. Burkinskiy, L.E. Kupinets,
S.K. Kharichkov*

**ECONOMIC VECTOR OF SUSTAINABLE
DEVELOPMENT STRATEGY OF
UKRAINE**

*Institute of Market Problems and Economic - Ecological Research
of National Academy of Sciences of Ukraine, Odessa, Ukraine*

The economic component of Sustainable Development Strategy is reviewed in the context of a national initiative. In this research a common vision of the new economic relations is theoretically justified. Preconditions and factors, the purpose, principles and priorities, mechanisms, and expected results of the country's transition to sustainable economic development are identified.

*Надійшла до редколегії 10 жовтня 2011 р.
Рекомендовано членом редколегії канд. геол.-мін. наук О.К. Тяпкіним*